

joče se mesto, vkraj ktereга stoji veliko poslopje s cerkvijo in bliskajočim se nad njo zvonikom.

Zdaj zabrenčé glasovi zvonov od stolpiča, in svečano razlega se njih dón, ter odmeva prek doline in iznad brega.

Pastirji dvignejo glave iz zelene trave, in starejši med njimi reče: „Kako bolnice pri usmiljenih sestrah v K— pogosto mrjó! Ni še zdavnej, kar so eno zakopali, in čujte! že zopet se je druga poslovila s svetom“.

„Se je že naveličala živeti, toraj se je rajši prese-lila v nebo“ — reče mlajši pastirček, naslonivši se z laktom v zemljo.

„E, da je tako lahko umreti, kadar se komu svet pristudi, pokazal bi bil življenju tudi že jez zdavnej figo“ — nadaljuje stavec.

„Bogme, lahko je umreti, al težko živeti, moj stričnja!“ — dostavi mlajši.

„Dobro govoriš, momče“, oglasi se zdaj poleg pastirjev neka beračica, težko dihajoča in komaj stoječa, opiraje se na debelo gorjačo.

Pastirji ozró se okrog, ter ugledajo poleg sebe stati osuhlo blede žensko, ki jih je pozdravila s hripavim glasom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“.

„Na vekomaj! Amen!“ odzdravijo pastirji, ter nekako preplašeni švignejo naglo na kviško.

„Brez zamere, prijatli! kako mesto je tam-le doli v podnožji gričev“ — zavpraša neprestano kašljajoča ženska.

„To je mesto K—.“ — odgovori mlajši.

„In veliko poslopje kraj mesta?“ — zavpraša še dalje beračica.

„Samostan in bolnišnica usmiljenih sestrá“ — pravi pastir.

„Usmiljenih sestrá?“ — naglo reče žena, in zatem tiho dodá: „tedaj bi mogla tudi morebiti jez najti ondi mali prostorček, kjer mi bi bilo mirno umreti“.

Stari pastir, dovolj neobtesan in surov mož, gledajoč jo prek strani, reče: „O, umreti je na vsakem mestu pripravno; a tudi tukaj-le, ako se ti tako zdéha po smrti“.

Beračica ga žalostno pogleda; v očéh se jej bere, da jej ta odgovor ni všeč, vendar nič ne reče, ampak hrepeljivo se ozira v dolino.

„Želite morebiti tje doli?“ — zavpraša jo mlaji pastir.

„Oh! — dá, dá; al sem žejna — strašno sem žejna; noge se mi šibijo, a prsi, prsi...“ — in zopet težko zakašlja.

Mladi pastirček seže v svojo torbo, vzame iz nje tikvico (bučno čutaro) z vodo ter jo podá bolnici.

Ženska hrepeneče pritisne vodno posodo k trepejočim ustnicam, in v globokih požirkih sprazne vso čutaro. Polna iskrene hvaležnosti podá pastirčku prazno tikvico nazaj, rekoč: „Bog ti plačaj, dober dečko; poživil in okrepečal si mi z hladno studenčnino usehlo teló. Na tvojo zadnjo uro naj ti to povrne Bog. Oh, da bi mi bilo le še moč priti do samostana“.

Milosrčnemu mladenču se bolna ženska v srce zasmili, podpre jo toraj z roko in reče: „Hajdi, popeljati in spremi vas hočem tje doli... samo ne izdihnite mi duše med potjo; v samostanu imate prostor za to; saj vam je ravno danes ena bolnica spraznila mesto svoje“.

Beračica se nasloni dečku na rame, in on jo pazno in varno pelje raz goro v dolino. Prišedša polagoma do samostanskih vrat potegne pastir naglo za zvonec. Vrata se odpró, pastir izroči na smrt bolno žensko vratarici, potem pa se na kratko poslovi ter pobriše jo tako plaho in jaderno nazaj k čedi, kakor da bi smrt njemu samemu že bila za petami. (Dal. prih.)

V zedinjenji je moč.

Prilika.

Neki mož je popotoval med hribi, in prišel je v kraj, kjer se je bila velika skala na pot zavalila ter jo prepregla vso, in zunaj poti se ni móglo nikakor mimo niti na levo niti na desno.

Mož videvši, da ne more naprej zavoljo skale, skuša odriniti jo, da bi si pot napravil; veliko se je pri tem delu trudil, pa vse njegovo prizadevanje bilo je zastoj.

To videvši se vsede poln žalosti in pravi: Kaj bo z menoj, kedar noč pride in me vjame v tej puščavi brez hrane, brez zavetja in brez kake brambe o dôbi, ko gré divja zver ropa si iskat?

In ko v to zamišljen, ne vé, kaj bi storil, pride drug popotnik, in storí, kar je storil prvi, in ko čuti, da je prešibek odriniti skalo, vsede se molcé in glavo nagne.

In za tem so prišli mnogi drugi, in nobeden izmed njih ni mogel skale odriniti, in strah vseh je bil velik.

Poslednjič reče eden izmed njih drugim: Bratje moji, kar ni mogel nobeden izmed nas samotež storiti, kdo vé, ali ne bomo vsi skup storili?

In vzdignili so se in vsi skup so se uprli v skalo, in skala se je odmaknila, in so šli naprej veseli po svoji poti. —

Popotnik je človek, potovanje je življenje, skala so nadloge, ki ga zadevajo na vsaki stopinji njegovega potovanja.

Noben človek ne bi mogel sam te skale odmakniti, al zedinjena moč jo zavalí na stran, da je pot prosta onim, ki v kup potovajo.

Dopisi.

Iz Gradca 3. sept. (Tretji zbor avstrijskih ljudskih učiteljev) smo imeli letos tukaj v Gradcu. Če ga primerjamo s prvim zborom na Dunaji, reči moremo, da je bil mirnejši in ne tako razuzdan kot uni, vendar se je tudi ta razhajal v duhu onega liberalizma, čegar cvet še ni rodil sadú. Nemški in ogerski učitelji so imeli veliko besedo, Hasner in Etvös sta se slavila. V prvem zboru se je obravnavalo dvojno vprašanje: „kakošna pravila naj so podlaga nauku“ in „kakošne naj so knjige, da vstrežajo potrebam ljudske šole?“ V 1. vprašanji se je veliko kramljalo: nauk naj izreja, naj bo živ, vsestransk itd.; verski nauk dozdej ni bil pravi; on je dozdej Boga iskal zunaj nature, ne pa v realnem svetu itd. — V drugem vprašanji se je povdarjalo, da vse sedanje šolske knjige niso piškavega oreha vredne; enkrat so bile samo molitvenske — kdor pa zmiraj moli, nikoli ne moli, — za letom 1848. je svobodnejši duh vel v njih, potem se je vklanjalo naturi, pa tako, da otroci niso teh knjig razumeli; potem so otrokom hoteli domoljubje vcepiti; šolska knjiga naj nikoli ne bo učna, nego pomočna knjiga; ena šolska knjiga za vse dežele ne more dobra biti. Šolske knjige naj si pišejo učitelji sami, drug jih ne zná. — Drugi dan je prišlo na vrsto vprašanje zarad plače učiteljev in kar je s tem v zvezi. Vrednik Jessen iz Dunaja je bil poročevalec. On začne s §. 50 nove šolske postave, ki se glasi: „Učitelji naj so tako plačani, da jim ni treba zraven učiteljstva še družih dohodkov si iskati“. To pa je le lepa beseda dozdej, od ktere se nič odgrizniti ne dá; potem stavi 14 toček, ki so bile vse sprejete razun ene, ki je nasvetovala, da naj učitelj pravico ima, vsak čas v pokoj iti; najmanjše plačilo naj je 600 gold. učitelju, podučitelju pa 400; ni dosti,

da se reče: „kdor ne dela, naj ne jé“, treba je, „da jé, kdor dela“. To je bilo soglasno sprejeto; mežnarija naj se odpravi, orglanje pa je potrebno učitelju. — Mikalo vas bo izvedeti, da med govorniki je bila tudi ena učiteljica: gospodičina Grossnigg iz Gradca; veliko ploskanje jo je sprejelo. Prvo je bilo, da je ministru Hasnerju izkličnila „hoch“, — njemu očetovskemu prijatelju učiteljev“. Ponašala se je s tem, da v dekliških ljudskih šolah se učijo tudi ženska dela in da praktične gospodinje izreja le ljudska šola. Govorila je tedaj učiteljicam na veliko hvalo in naposled rekla, da, ker je ona Rubikon očitnega govora prekoračila, bode drugi pot za njo prišlo več tovaršic. No! to bo kruha iz tacih učiteljskih zborov, ako jim moko mesijo tudi „liberalne“ učiteljice.

Cerknica 2. sept. — Ko je v 7. listu „Novic“ bilo vprašanje stavljeno, kako je to, da Cerknica nima še čitalnice, mislili smo, da ta interpelacija bo Vas Cerkljane, ki ste vendar skoz in skozi brez izjemka pošteni narodnjaki, probudila v to, da po izgledu svojih sosedov si napravite narodno ognjišče, pri katerem naj bi se ogreval narodni duh cerkniškega ljudstva. Naj povem, koliko uspeha je imelo ono vprašanje. Res je, da se je kmalu po tem več domoljubov snidlo ter se pogovarjalo, da hočejo čitalnico ustanoviti. Bil je že poziv narejen, da se bode pozvedelo, koliko udov bi se moglo dobiti. Kazalo se je dobro, kajti pristopiti jih je obljubilo precej lepo število, in napravila se je vže začasna čitalnica pod krasno in košato lipo, na katero vsak Cerkljan ponosno gleda. Odtod pa se preseli zavoljo neugodnega jesenskega vremena v sobo, da zaspí trdno zimsko spanje — akoravno z namenom, da se osnova. Mnogo se je vže govorilo o pravilih — vže korak dalje — in mislilo se je, da v nekterih tednih bode čitalnica gotova. Teden za tednom, mesec za mesecom izgine, — čitalnice pa le še ni. Ali je mar ne bode? Saj je Cerknica največi trg na Notranjskem in Cerkljani so vneti za domačo reč. Čvrst domoljub pa se ne vstraši nikakoršnih ovir. Ako le hočete, čitalnica je gotova. Zato složno na delo! le z združenimi močmi mogoče je kaj storiti. Pevce imate vrle, ki morejo povsod brez strahú na oder stopiti, in pevci so lepa pomoč vsaki besedi. Za deklamacije ali glediščine igre bi se pa tudi lahko dobile moči med domorodkinjami našimi. Cerkniško jezero slovi po svetu, — dajte rodoljubi, da slovi tudi kmalu čitalnica naša!

Iz Ljubljane. (V seji odborovi družbe kmetijske) v nedeljo so se med drugimi pomnoženemu odboru v sklep prepuščenimi stvarmi obravnavale sledeče: Vodstvu kmetijske učilnice za predivstvo v moravskem Schönburgu naj se piše, da blagovoli naznaniti začetek te učilnice, ker so se prav sposobni mladenči za to učilnico oglasili. — Vilh. Schleicher-jeva knjiga „o živalih kmetijstvu in gozdarstvu koristnih“ se bode natisnila v slovenskem jeziku, ker je pisatelj njeni v to dovolil proti temu, da se od njega kupi tudi 100 iztisov nemških in se njegovo imé tudi slov. knjigi napiše na čelo. — Sporočilo gosp. Rih. Dolenca, ki je namestoval družbo kranjsko pri veliki razložbi mašin, s kterimi se žito žanje ali kosí, bilo je brano. Severno-amerikanska mašina, ktera v enem dnevu pokosí z dvema konjema 6 do 10 oralov, je prejela prvo premijo s 60 cekini in zlato medalijo. Cena tem mašinam je od 200 do 500 gold. Brez ozira na ta kup misli, da za zdaj za naše bolj hribovske dežele še niso take mašine. Vse Dolencevo sporočilo se natisne v 2. zvezku družbenega sporočila. — Prošnja kovača Jan. Mandelna iz Uštij, da bi se vzel sin njegov v kovaško in živinozdravniško šolo, se je rešila tako, da se mladi Mandel vzame v šolo, v kteri za ves nauk ni nika-

koršnega plačila odrajtati, stanovališča pa mu družba ne more zagotoviti, ker po razpustu kmetijske šole ni prostorov za to. — Sadike nove predilne rastline „ramie“ imenovane se bojo naročile po agentu gosp. Bruknerji v Novem Orleanu v Ameriki. — Sporočilo g. Jan. Mah-a v Zlateneku o gosenicah, ktere iz hrastovega lista delajo svilo (žido), je bilo brano ter sklenjeno, da se vse natisne v 2. zvezku družbenega sporočila; razglasi se tudi v „Novicah“. — Mašina, ktera robka turšico, je bila na prošnjo gosp. kaplana M. Smolej-a v Dobropolji prepuščena dotičnim sosesčanom za 10 gold. — Na izvrstno knjigo „Das Getreide“ od J. Burian-a, ktera popisuje različna žita, njegove bolezni, škodljivi plevél in škodljive mu mrčese in vse to razjasnuje z 100 ličnimi podobami, se naroči družba; naročnina je 1 gold. 30 kr. Kdor se želi naročiti na to knjigo, naj naznani to brž družbi kmetijski in jej pošlje 1 gold. 30 kr. — C. kr. vojaška profijantarska komisija v Ljubljani je družbi prošnjo razodela, naj razglasi tudi ona po deželi, da se bo za vojaške potrebe kupovalo senó, oves, slama za steljo in postelje, drva, kruh itd. Ponudbe (oferte) se bodo jemale v Ljubljani 18. dan t. m., 16. dan v Kamniku, 21. dan pa v Novem mestu. Kdor se hoče v to ponudbo spustiti, naj se že poprej podá k gori imenovani profijantarski komisiji v Ljubljano, da vse na tanko izvé, kako in kaj.

— (O občnem zboru in o odborovi seji Matice slovenske) prinese naš list natanjčno sporočilo; tukaj naznamo le to, da v občnem zboru so bili gledé na to, da je odboru zdaj še posebno treba tudi gospodarskega odseka, izvoljeni ti-le odborniki: a) ljubljanski: Peter Kozler, Fr. Sovan stareji, Ivan Vilhar, dr. Lovro Toman in dr. Jern. Zupanec; — b) vnanji pa: Fr. Erjavec, Ant. pl. Gariboldi, Fr. Kosar, dr. Greg. Krek, Bož. Raić, dr. Janko Srnc, Dav. Trstenjak. — Častni udje so izvoljeni gg. dr. Franjo Ladislav Rieger v Pragi, dr. Franjo Rački, predsednik jugoslovanske akademije v Zagrebu in Ivan Vesel-Koseski v Trstu. — Odbor pa si je v XV. seji, ki je bila po občnem zboru, izbral za prvosednika g. dr. E. H. Costo, za podpredsednika gg. dr. L. Vončino in dr. Rad. Razlaga, za druge posle pa vse opravnike preteklega leta. — Prišlo je v občni zbor Matičin iz vseh slovenskih krajev mnogo družbenikov, ki so tudi poslanci deželnih zborov.

— (Za Vodnikov spominek) so gosp. ravnateljji Sokolove veselice v Št. Peterskem predmestji 28. u. m. izročili gosp. dr. Bleiweisu 19 gold. 20 kr., ki so se naložili na obresti kakor je naložena vsa druga glavica, dokler ni zadostna za napravo spominka.

— „Jadranska Zarja“ se imenuje politični, poučivni i kratkočasni list, ki je v Trstu 5. dan t. m. izhajati začel. Izhajal bode dvakrat vsaki mesec; cena za 4 mesece mu je 40 krajc. Lastnik in vrednik mu je G. H. Martelanec.

— Ni še veliko let, kar se je „Sokol“ mestu ponudil za gasilno stražo pri ognji; al ker je narodno društvo sprožilo to misel, ni našlo pri nasprotni stranki simpatije. Zdaj pa „Tagblatt“ za svojo stran vso drugo gode! Ko so lani nekteri narodnjaki hoteli osnovati mestno godbo, jim je hrbet pokazala nasprotna stranka. Tako kažejo skušnje, kterim ni treba nobene komentara.

— (Zvijaka „Tagblattova.“) Pod naslovom „klerikalna logika“ se nopenja „Tagbl.“ zoper opazke našega lista o nezaupnici dr. Klunu. Ni sicer vredno besedovati za to, kar ves svet vé, le zvijačo „Tagbl.“ moramo odkriti, da „ne 12 mestjanov“ je poslalo dr. Klunu nezaupnico, ampak 12 volilcev njegovih, tedaj ogromna večina. Med 23 odbornikov zbornice

kupčijske jih je prišlo takrat k volitvi 16 (7 je bilo nemcev ali nemškutarjev, ki niso za-nj marali); vseh teh 16 ga je volilo soglasno. Izmed teh je eden umrl, tedaj jih je ostalo še 15, in med temi mu je nezaupnico poslalo 12 volilcev, tedaj skoro vsi. In volilcem, ki dajo mandát poslancu, gré tudi pravica preklicati ta mandat. Ako ostane dr. Klun v zboru, sedi v zboru le s preklicanim mandatom tiste večine, ki ga je volila in po kateri je mogel le izvoljen biti. Primera z županom dr. Costom je celó šepasta; dr. Costo je potrdilo Njih Veličanstvo, in večina, ki ga je volila, je tudi hotela, da župan ostane.

— (Poslednji „besedi“ v čitalnici) bile ste prav izvrstne: ena, le pevska v četrtek Matičnemu zboru na čast, druga v nedeljo, ki jo je napravilo dramatično društvo. Gospá Odijeva, ki vstane pri slovenskem gledišču v Ljubljani, odlikovala se je s petjem, ravno tako tudi gospoda Filapič in Valenta; gosp. Ivan Kos iz Dunaja je začaral poslušalce z godbo, in v „Zakonskih nadlogah“ so gospodičini Šventnerjeva in Horakova in pa gospodje Žagar, Tisen in Trtnik lepo izvršili svojo nalogo.

— (Postano.) Ljubljanski dopisnik v „Slov. Nar.“ št. 102 med drugim piše to-le: „Dr. Kosta, ki je menda celó rekel, da ga nihče ne more siliti, da bi uradoval slovenski“ itd. — Da sem jaz kdaj kaj tacega rekel, je gola laž.

V Ljubljani 2. kimovca 1869.

Dr. E. H. Costa.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Delegaciji ste končale svoje delo; večidel so časniki zeló nevoljni s tem, da je delegacija dunajskega državnega zbora plesala tako, kakor je godla ogerska; Magjari so stali vsi kot en mož, Cislajtanci so se razcepovali, da je bila zmaga Magjarom prav lahka. Za 1870. leto je tedaj — po odštetih colnih dohodkih z 12 milijoni — dovoljeno 73 milijonov in 84.012 gold. za navadne stroške, za izredne pa 6 milijonov in 375.683 gold., od unih plačajo 30 odstotkov Ogrji le 21 milijonov in 925.203 gold. 60 kr., od teh pa 1 milijon in 912.704 gold. 90 kr., na dežele v dunajskem državnem zboru zastopane pa pride 51 milijonov in 158.808 gold. 40 kr. in pa 4 milijone in 462.978 gold. 10 kr.

— Deželni zbori se začno letos eni popreje, drugi pozneje, kakor smo že povedali; štajarski se začne že 9. dan t. m., kranjski 15., goriški 22. itd. Konec pa jim je že tudi odločen; ne bodo namreč več kot 4 ali k večem 6 tednov trajali. Pa naj so tudi kratki, imenitni bodo vendar-le, kajti dolžnost je deželnim poslancem, da odkritosrčno vladi povedó, da Avstrija ne more biti država, kjer se Nemcu in Magjaru meri po drugačni meri kakor drugim narodom; „enaka bremena, enake pravice“ — to cesarjevo geslo se mora vresničiti, da se doseže sprava z vsemi narodi; druge poti ni. To morajo poslanci na deželnih zborih povedati vladi, da prestane čedalje očitnejše hiranje Avstrije, ki naposled pelje v propad.

Iz Štajarskega. (Telegram). V „Verfassungstag-u“ v Rothwein-u poleg Maribora bilo je zbranih 600.000 „liberalcev“; Dežmana ni bilo vmes; pokopali so „Slovenijo“ in „vse kloštre“, v življenje pa izbudili za liberalno nemško stranko nov slovensk časnik; krstili ga še niso.

— V Ljutomeru. 12. septembra t. l. naredí ljutomerska čitalnica veselico z gledališčno igro. Igralo se

bode: „Čapek“ in „Raztresenca“. Po igri bode ples. — K tej veselici uljudno vabi vse rodoljube

odbor.
Iz Trsta. 27., 28. in 29. avgusta je bila pri deželni sodnji končna obravnava v zadevah lanských dogodkov meseca julija. Obsojena sta Alojzi Grusovin, 24 let star, in Vilh. Solderer, 27 let star, oba Tržičana, kupčijska opravilnika, prvi na eno leto, drugi na 6 mesecev ostre ječe. Zarad krivega pričanja pred sodnijo sta obsojena tudi Iv. Matiassi, 27 let star, iz Trsta, čevljar, in Vilh. Pečko iz Reke na 6 in en mesec. Za nekriva spoznana sta 2 (eden nju civilni stražnik iz Tomina domá, Janez Janež). Ta obravnava se je pečala samo z dogodki 10. in 19. julija. Kako bo pa z dogodki 13. julija?

— Kaka vera gré tržaškemu mestnemu svetovalstvu, to je pokazala sodniška obravnava o rabuki lanskega leta. Človeka, na ktereга pričevanje se je mestno svetovalstvo opiralo i sestavilo tisto razupito brošuro, ktera govori, da so okoličanje vsega krivi, meščani pa ničesar, obsodila je deželna sodnija zarad krivega pričevanja, in izmej obsojenih ni nobenega — okoličana. Kako je vam pri srcu, mestni očetje?!

— Volitev v tržaške okolici bode v nedeljo 12. dne t. m., da se dopolnijo prazni sedeži v mestnej svetovalnici. Okoličani, živo vam na srce pokladamo, vsi se vdeležite volitev, bodite edini, i zmaga vam bo gotova.

Česko. Iz Prage. 4. dne t. m. se je tukaj začela svečanost Husova; slovesnost velika se je vršila v lepem redu; iz Nemčije, Francoskega, Angleškega, največ pa iz Ruskega je prišlo gostov; tudi vrednik „Slov. Nar.“ g. Tomšič se imenuje med gosti.

Moravsko. V Slavikovcu je bila 29. u. m. velikanska slavnost v spomin, da je pred 100 leti cesar Jožef II. v tistem kraji na njivi kmeta Trnka-e oral. Odprla se je ob enem tudi neka nova železnica. Ljudí je privrelo skup dvajset tisuč. Počastili so svečanost nadvojvoda Karol Ludevik in ministra Giskra in grof Potocki.

Hrvaško. Iz Zagreba. 4. dan t. m. se je začel novi deželni zbor.

Francosko. Iz Pariza. Bolezen cesarja Napoleona ni vendar tako nič, kakor se je pisalo. Predvčerajšni kurzi so zarad tega, da cesar ni mirno spal, v Parizu in tudi po družih borzah tako zeló padli, da se očitno vidi, kakošno skrb bolni Napoleon dela svetu.

Žitna cena

v Kranji 6. septembra 1869.

Vagán pšenice 5 fl. 45. — rži 3 fl. — — ječmena — fl. — — ovsa 1 fl. 80. — soršice 3 fl. — — ajde 3 fl. — — prosa 2 fl. 70. — krompirja 1 fl. 60. — fižola 3 fl. 54.

Žitna cena

v Ljubljani 4. septembra 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 00 — banaške 4 fl. 83. — turšice 2 fl. 90. — soršice 3 fl. 26. — rži 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 60. — ajde 2 fl. 90. — ovsa 1 fl. 80 — Krompir — fl. —.

Kursi na Dunaji 4. septembra.

5%, metaliki 59 fl. 90 kr. — Ažijo srebra 119 fl. — kr.
Narodno posojilo 69 fl. 10 kr. — Cekini 5 fl. 79 kr.